

De Herziene Statenvertaling

Eind 2010 werd de Herziene Statenvertaling op de markt gebracht. Diverse boekwinkels hadden 's nachts hun deuren geopend om de nieuwsgierige de gelegenheid te bieden deze bijbelvertaling als eerste te kunnen aanschaffen. De eerste druk van de Herziene Statenvertaling was al spoedig uitverkocht. Waarom is deze hertaling er eigenlijk gekomen en waarin verschilt ze met de gewone Statenvertaling?

Ontstaan van de Statenvertaling

Op zaterdag 9 april 2011 vond in de Kloosterkerk een discussie hierover plaats, die georganiseerd was door de Vereniging van Nederlandse Kerkgeschiedenis. Prof. C. Houtman (emeritus hoogleraar Oude Testament van Kampen) en dr. J. Exalto, schetsten in grote lijnen het ontstaan van de Statenvertaling (SV) en de moeilijkheden die men in de loop der eeuwen ondervond bij het vernieuwen ervan. Pas in 1951 vond een breed gedragen Nieuwe Vertaling ingang in de kerk (de zgn. NBG-vertaling) en recentelijk in 2004 de NBV. Maar de SV bleef ook in gebruik vooral in gemeenten die tot de Gereformeerde Bond behoren.

Bij de Synode van Dordrecht van 1618/1619 werd door de Staten Generaal de opdracht gegeven tot een nationale Bijbelvertaling. Daar was in deze tijd behoefte aan, een gemeenschappelijk gedragen Bijbel, die tevens een spiegel zou zijn van die tijd en het milieu. Een Bijbel ook met een eigen karakter. Hij werd vanuit de grondtalen Hebreeuws en Grieks vertaald en in 1637 in gebruik genomen. Het O.T. en N.T. werden hierin als een eenheid beschouwd. Het ging hierin om de heilsgeschiedenis, het plan dat God had met de uitverkoren mens heeft, dat werd benadrukt in de vertaling. De Bijbel verkondigt zo het woord van God en kreeg hierdoor in de loop der tijden goddelijk gezag.

In 1737 herdacht ds. Stokmans de eeuw van de SV en sprak in zijn preek over een 'zuiver goddelijk stuk'. De SV werd zo heilig verklaard, mede omdat de mannen die aan de vertaling gewerkt hadden, zei hij, door Gods Geest geleid waren.

Aanpassen aan de taal van de tijd

Al in de 18^e eeuw gingen er stemmen op om de SV te moderniseren; men wilde de taal aanpassen aan de tijd. In 1756 komt er een Jehovabijbel, een gemoderniseerde versie van de SV. Maar deze krijgt geen ingang. Henricus Cats heeft in 1834 hetzelfde geprobeerd door onbegrijpelijke woorden te vervangen, maar ook dat werd geen succes. Men bracht er tegenin dat modernisering via de kanttekeningen kon plaatsvinden. De SV had immers een groot bereik en grote invloed op de Nederlandse taal gekregen.

In de 1846/1847 worden ook door het N.B.G. pogingen ondernomen om tot een nieuwe vertaling te komen maar ook dat lukte niet. De orthodoxie mengde zich in de discussie en was sterk gekant tegen inmenging in de taal.

In de 20e eeuw werden ook nog pogingen ondernomen, een belangrijke rede is dat de taal voor jongeren lastiger wordt om te begrijpen. In 1998 werd de Stichting Herziene Statenvertaling opgericht die leidde tot de verschijning van de Herziene Statenvertaling (HVS) in 2010. Men noemt deze dan ook bewust een hertaling.

SV en HSV met elkaar vergeleken

Wat opvalt, is dat zowel de SV als de HSV hetzelfde formaat heeft, hetzelfde lettertype, dezelfde lay-out. Inhoudelijk zou er een verschil zijn. De SV is minder neutraal, gaat uit van

vooronderstellingen, er ligt een schriftbeschuiving aan ten grondslag. Bij de HSV gaat het meer om een hertaling, het doet recht aan de stand van de wetenschap. Toch probeert ze een middenweg te vinden. Wat bekend is, laat ze staan. Zo laat ze de cursivering (schuin gedrukt) van woorden staan, gebruikt ze ook de kanttekeningen. De Godsnaam is dezelfde HEERE.

Enkele voorbeelden van veranderingen

Genesis 7,1

'Daarna zei de HEERE tegen Noach: 'Ga in de ark, u en heel uw gezin, want ik heb gezien dat u te midden van uw tijdgenoten voor Mijn aangezicht rechtvaardig bent.' – HSV;

Daarna zeide de HEERE tot Noach: 'Ga gij en uw gantsche huis in de ark; want u heb Ik gezien rechtvaardig voor mijn aangezicht in dit geslacht.' – SV;

Psalms 23,6

'Ja, goedheid en goedertierenheid zullen mij volgen al de dagen van mijn leven. Ik zal in het huis van de HEERE verblijven, tot in lengte van dagen - HSV;

'Immers zullen mij het goede en de weldadigheid volgen, alle de dagen mijns levens, en ik zal in het Huis des HEERE verblijven in lengte van dagen'- SV;

Johannes 1,3

'Alle dingen zijn door het *Woord* gemaakt, en zonder dit *Woord* is geen ding gemaakt dat gemaakt is' - HSV;

'Alle dingen zijn door hetzelfde gemaakt, en zonder hetzelfde is geen ding gemaakt dat gemaakt is' – SV;

Lucas 2,7

'En zij baarde haar eerstgeboren Zoon, wikkelde Hem in doeken en legde Hem in de kribbe, omdat er voor hen geen plaats was in de herberg.' - HSV;

'en zij baarde haren eerstgeborenen zoon en wonde hem in doeken, leidde hem neder in de kribbe, omdat voor hen geene plaats was in de herberg' - SV.

Opvallend hierbij is dat de HSV de Zoon met een hoofdletter zet, waar de SV dat niet doet.

Bezwaren tegen de HSV

Een aantal bezwaren die steeds weer worden ingebracht:

1. De Dordtse synode had een kerkelijk mandaat, die bij de HSV ontbreekt. Hier was het een stichting die de aanzet had gegeven.
2. Door de modernisering is er een kloof gekomen met het voorgeslacht en de traditie, de band wordt doorgesneden.
3. Het kernargument is dat de combinatie van geleerdheid en godzaligheid niet meer aanwezig is en dan ook ontbreekt. Men is door de Geest geïnspireerd en niet zoals in de 17^e eeuw, door de Geest verlicht. Daardoor ontbreekt in de HSV bevindelijkheid. De woorden worden vertaald, maar het innerlijk leven zit er niet meer in. De kloof tussen God en mens wordt niet meer verstaan. Men kan de Bijbel immers niet begrijpen zonder het licht van de Heer.

Hoe nu verder?

Bij de nascholing tref ik ook de predikanten aan die in de rechterflank van de kerk werkzaam zijn. Ik vroeg hen of de HSV door hen gebruikt gaat worden en hoe zij denken dat de achterban er mee om zal gaan. Ze zeiden dat zeker de helft van de gemeenten de HSV gaat invoeren of al heeft ingevoerd. Voor hen is het vaak verrassend om te zien wie wel en wie niet overgaat. Daar is geen peil op te trekken gaven ze aan. Gemeenten van wie je het niet zou verwachten, gaan hem gebruiken en andersom zijn er gemeenten waarvan je het wel zou verwachten die hem niet aanschaffen. In

diverse gemeenten is hij al als kanselbijbel te vinden. Men gaf verder aan het een waardevolle hertaling te vinden, die zeker voor de jeugd begrijpelijker en daardoor bruikbaar is. Ik vind het een goed leesbare Bijbel die mij doet denken aan de NBG-vertaling van 1951. Vertrouwde woorden zijn bewaard gebleven zoals: goedertierenheid, zalig en 'het geschiedde'. Na bijna vierhonderd jaar is er dan toch een nieuwe Herziene Statenvertaling gekomen.

Nel van Dorp